

Lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle Uudenmaan kuntien edustajainkokouksen päätöksestä tehdystä valituksesta

Maakuntahallitus 27.10.2025
252/00.00.00.00/2025

Asian vireilletulo

Helsingin hallinto-oikeuteen on 14.09.2025 tehty valitus kuntien edustajainkokouksen päätöksestä 19.8.2025 § 6 koskien maakuntavaltuuston jäsenten ja varajäsenten valintaa. Helsingin hallinto-oikeus on 23.9.2025 pyytänyt maakuntahallitusta antamaan lausuntonsa valituksen johdosta. Lisäksi hallinto-oikeus on pyytänyt vaalien valmistelutoimikunnan selvitystä valituksen johdosta. Selvitys tulee toimittaa maakuntahallituksen lausunnon liitteenä. Aineisto tulee toimittaa hallinto-oikeudelle 4.11.2025 mennessä.

Valituksen keskeinen sisältö

Valituksessa vaaditaan

1. Uudenmaan kuntien edustajainkokouksen 19.8.2025 maakuntavaltuuston kokoonpanoa koskevan päätöksen § 6 kumoamista.
2. Uudenmaan maakuntavaltuuston valinnan valmistelemista uudelleen 13.4.2025 suoritettujen kuntavaalien tuloksen pohjalta ottaen huomioon kuntalain 58:3 § säädökset.
3. Uudenmaan Sitoutumattomat ry:n ja Suomen Sitoutumattomat ry:n jäsenyhdistysten asettamien yhteislistojen Uudellamaalla saavuttaman äänimäärän laskemista yhteen siten, kun Uudenmaan liiton perussopimus ja oikeuskäytäntö edellyttävät.

Valituksessa todetaan lisäksi, että edellä mainittu edustajainkokous on kuullut asiassa Uudenmaan vaalien valmistelutoimikuntaa, joka on saanut kokouksessaan 17.4.2025 tiedoksi sitoutumattomien ryhmien kannan asiassa, mutta jättänyt sen huomiotta.

Ehdotus lausunnoksi

Uudenmaan liitto katsoo, että kuntien edustajainkokouksen päätös 19.8.2025 6 § on tehty lainmukaisesti ja pyytää hallinto-oikeutta hylkäämään valituksen. Valittaja ei ole näyttänyt toteen kuntalain 135 §:ssä edellytetyjä päätökseen tai päätöksentekoon kohdistuvia laillisuusvirheitä, joiden vuoksi kuntien edustajainkokouksen päätös tulisi kumota tai valmistella uudelleen.

Perusteet valitusten hylkäämiselle

1. Maakuntavaltuuston valintaan sovellettava lainsäädäntö

Valittaja vaatii Uudenmaan maakuntavaltuuston valinnan valmistelemista uudelleen kuntavaalien tuloksen pohjalta noudattaen kuntalain 58:3 § sääntelyä.

Uudenmaan liitto on lakisääteinen maakunnan liitto. Maakunnan liiton ylimmän toimielimen, Uudenmaan maakuntavaltuuston, kokoonpanossa poliittinen suhteellisuus tulee toteuttaa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain

(756/2021, jatkossa "aluekehittämislaki") nojalla. Aluekehittämislain 7:3 § mukaan maakuntavaltuustossa edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee maakuntavaltuustoon valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta maakunnan alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Maakunnan liiton muihin toimielimiin sovelletaan kuntalain 58:3 §:ää, mutta ei liiton ylimmän päättävän elimen eli maakuntavaltuuston jäsenten kokoonpanoon, josta säädetään edellä mainitulla tavalla aluekehittämislaisissa.

Uudenmaan maakuntavaltuuston valintaa ei täten ole mahdollista valmistella uudelleen noudattaen kuntalain 58:3 § sääntelyä. Uudenmaan liitto katsoo, että valitus tulee hylätä, koska valittajan vaatimus perustuu väärään säädökseen.

Uudenmaan liitto ottaa kuitenkin seuraavassa toissijaisesti kantaa myös aluekehittämislaisissa säädettyihin maakunnan liiton ylimmän toimielimen poliittisen suhteellisuuden toteuttamista koskeviin säännöksiin, jos hallinto-oikeus katsoo, ettei valitusta voi hylätä pelkästään vaatimuksen perustumisella väärään säädökseen.

2. Sitoutumattomien ryhmien äänimäärien laskeminen yhteen

Valittaja vaatii Uudenmaan Sitoutumattomat ry:n ja Suomen Sitoutumattomat ry:n jäsenyhdistysten asettamien yhteislistojen Uudellamaalla saavuttaman äänimäärän laskemista yhteen siten, kun Uudenmaan liiton perussopimus ja oikeuskäytäntö edellyttävät (mm. KHO 17.6.1999/1648 ja KHO 17.6.1999/1649).

Uudenmaan liiton perussopimuksen (2013) 4 § nojalla kuntien edustajainkokous valitsee maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Perussopimuksen 13 § toisessa kappaleessa määrätään, että valtuustossa edustettuina olevien poliittisten ryhmien ääniosuuksien tulee vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta maakunnan alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Perussopimuksen määräys vastaa olennaiselta sisällöltään aluekehittämislain 7 § säännöstä, eikä se sisällä muita määräyksiä äänten laskemisesta yhteen maakuntavaltuuston kokoonpanoa koskien.

Valittaja vetoaa valituksessaan myös oikeuskäytäntöön. Sitä koskevan oikeuskirjallisuuden mukaan ns. sitoutumattomien äänimäärien yhteenlaskemisen tulkintaa ohjaavat korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisut (Kuntalaki – Tausta ja tulkinnat, Harjula – Prättälä, 2023). Eri ryhmien yhteen laskeminen edellyttää puolueiden ulkopuolisilta ryhmiltä riittävää keskinäistä yhteyttä. KHO on ratkaisuissaan kiinnittänyt huomiota muun muassa sitoutumattomien yhdistysten yhteisiin tavoitteisiin, keskinäisiin yhteistyösopimuksiin, yhdenmukaisiin sääntöihin sekä kuulumiseen maakunnalliseen tai valtakunnalliseen sitoutumattomien yhdistykseen tai keskusjärjestöön.

Erityisesti Uudenmaan liiton edustajainkokouksen osalta KHO on ratkaisussaan 9.8.2006 (226/1/06) jättänyt voimaan Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisun, jonka mukaan kunnallisvaaleissa esiintyneiden yhdistysten keskinäisestä yhteydestä, kuten yhteistoiminnasta, yhteisistä tavoitteista tai yhdistysten yhdenmukaisista säännöistä tulee esittää sellaisia seikkoja, että yhteislistat voidaan laskea yhteen. Uudenmaan liitto

katsoo, että kyseisen ratkaisun periaatteita voidaan soveltaa myös tämän valituksen yhteydessä.

Valittaja ei ole toimittanut mitään näyttöä edellä mainituista oikeuskäytännön edellyttämästä riittävästä keskinäisestä yhteistyöstä Uudenmaan Sitoutumattomat ry:n ja Suomen Sitoutumattomat ry:n jäsenyhdistysten välillä. Oikeuskäytännössä edellytetyn näytön puuttuminen on peruste valituksen hylkäämiselle.

3. Vaalien valmistelutoimikunnan toiminta

Valittaja viittaa valituksessaan siihen, että vaalien valmistelutoimikunta on kokouksessaan 17.4.2025 saanut tiedoksi sitoutumattomien ryhmien kannan asiassa, mutta jättänyt sen huomiotta.

Maakuntahallitus on 16.12.2024 § 174 nimennyt vaalien valmistelutoimikunnan, joka on toimielin, joka valmistelee Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen valintaa kuntavaalien tuloksen mukaisesti. Vaalien valmistelutoimikunta avustaa muun muassa suhteellisuusperiaatteen ja tasa-arvolain vaatimusten yhteensovittamisessa toimielinten valinnan tueksi. Se koostuu pääosin puolueiden Uudenmaan piirijärjestöjen toiminnanjohtajista. Vaalien valmistelutoimikunta ei kuitenkaan tee juridisia päätöksiä vaan se ainoastaan avustaa kuntien edustajainkokousta, joka Uudenmaan liiton perussopimuksen 4 § mukaisesti valitsee maakuntavaltuuston jäsenet ja varajäsenet.

Kuntavaalien jälkeen valittaja on toimittanut vaalien valmistelutoimikunnan tietoon kirjelmänsä 15.4.2025, jossa esitetään Suomen sitoutumattomat ry:n jäsenyhdistysten yhteenlaskettu vaalitulos Uudellamaalla sekä pyydetään vaalituloksen ottamista huomioon. Vaalien valmistelutoimikunta ei jättänyt valittajan kirjelmää huomiotta. Se merkitsi kirjelmän tiedoksi kokouksessaan 17.4.2025.

Kuntien edustajainkokous 19.8.2025 teki valituksen kohteena olevan päätöksensä yksimielisesti kuultuaan ensin vaalien valmistelutoimikunnan puheenjohtajaa suullisesti.

Hallinto-oikeuden pyynnöstä vaalien valmistelutoimikunta on laatinut selvityksenä valituksen johdosta. Selvitys on tämän lausunnon liitteenä.

Yhteenveto

Valittajan valituksessa ei ole esitetty laillisuusperusteita, joiden perusteella Uudenmaan kuntien edustajainkokouksen 19.8.2025 § 6 päätös tulisi kumota tai Uudenmaan maakuntavaltuuston valinta valmistella uudelleen. Edustajainkokouksen päätös 19.8.2025 § 6 on alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) sekä Uudenmaan liiton perussopimuksen (2013) mukainen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Tuija Telén
Asiantuntija Tero Suursalmi

Täytäntöönpano:

Päätösote: Helsingin hallinto-oikeus